

แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
The Development Guidelines for Teacher in Learning Management for 21st Century
for Schools Under The Maha Sarakham Primary Education Service Area Office 1

สุทธิพงษ์ มั่นตะ
ปองภพ ภูจอมจิต
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Sittipong Munta
Pongphop Phoojomjit
Master of Education (Educational Management) Rajabhat Mahasarakham University
E-mail: directorpong11@gmail.com

วันที่รับบทความ: 22 กันยายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 27 กันยายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 28 กันยายน 2566

Received: September 22, 2023; Revised: September 27, 2023; Accepted: September 28, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมจำนวน 297 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานศึกษาดูงานที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็น เรียงลำดับค่าที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดไปถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และ 4) การใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2) แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 8 แนวทาง ได้แก่ 1) การประเมินความถนัด ผลการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน 2) การประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา 4) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5) การจัดการเรียนรู้แบบ

ผสมผสานสาระความรู้ 6) การบูรณาการความรู้สู่ชีวิตจริง 7) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน และ 8) การออกแบบและพัฒนาผลงานโดยใช้เทคโนโลยี

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาครู; การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21; สถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to: 1) Study the current conditions, desirable condition and need assessment of developing teacher in learning management for 21st century for schools under the Maha Sarakham primary education service area office 1 2) Study the development guidelines teacher in learning management for 21st century for schools under the Maha Sarakham primary education service area office 1. The research was divided into four phases as follow; phase 1; study the current conditions, desirable condition and need assessment of developing teacher in learning management for 21st century. The sample group were 297 school administrators and teachers, The research instrument was questionnaire, confidence of the whole questionnaire .84. phase 2; study the development guidelines for teacher in learning management for 21st century. The target groups include 3 school for visiting best practices and 7 experts to study and evaluate the guidelines. The research tool was interview form, Data analysis by content analysis.

The results found that:

1) The current state in overall was high average and the desirable state in overall was in the highest level. The need assessment rank from high to low level was 1) Assessment for learning 2) Child-centered learning 3) Integrated learning 4) Technology base Learning.

2) The development guidelines teacher in learning management for 21st century comprised of 1) Assessment for aptitude, learning outcomes and skills of learners 2) Assessment for learning development 3) Analytical, synthesis thinking and problem-solving skill 4) Self-Learning skill 5) Integrated learning 6) Integrated Knowledge to living 7) Technology base Learning and 8) Design and development of work using technology.

Keyword: Development model of teacher; Learning management for 21st century; Schools

บทนำ

ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 กล่าวกันว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ทุก ๆ องค์การจะต้องเผชิญกับสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับสังคม ระดับองค์กรและระดับบุคคล ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีอื่น ๆ ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อหลายประเทศ นั้นเพราะสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อ เทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก รวมทั้งมีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชนมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต (ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์, 2554) อีกทั้งปัจจุบันมนุษย์อยู่ในโลกที่ไม่มีความแน่นอน ทักษะเดิม ๆ ที่มนุษย์มีและใช้ได้ผลในโลกยุคก่อนๆ จึงไม่สามารถใช้ได้ผลในยุคปัจจุบัน และอนาคตมนุษย์ต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และนอกจากนี้ในปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด - 19 ทำให้เกิดการกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้คนทั่วโลกในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก “ชีวิตใหม่” (New normal) เป็นแนวทางที่หลายๆคนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในช่วงไวรัสตัวนี้ออกมาระบาด มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป รูปแบบวิถีชีวิตเปลี่ยนไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาชาติ 2560-2574 เพื่อการปฏิรูปประเทศที่มุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยต้องปฏิรูปการศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ด้านความเท่าเทียมคุณภาพ ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ด้านความมีประสิทธิภาพ และผลลัพธ์สุดท้าย คือ สังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และทักษะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21ST Century Skills) ดังกล่าว เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทย ในฐานะการเป็นพลเมืองของโลกที่มีการดำรงชีวิตท่ามกลางโลกแห่งเทคโนโลยี ซึ่งภายใต้ความเป็นโลกเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์นั้น พบว่า คนไทยยังติดกับดักตกเป็นทาสทางความคิดทางเทคโนโลยี และไม่สามารถเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดการใช้งานและก้าวไม่ผ่านไปสู่การเป็นผู้คิดนวัตกรรม สร้างและผลิตภัณธ์ นำไปใช้เพื่อดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพอย่างเหมาะสมพอเพียงตามลักษณะการใช้งาน สิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์ที่จะจัดการศึกษารองรับความเป็นศตวรรษที่ 21 กันอย่างไร เพื่อให้คนไทยมีคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวได้อย่างชาญฉลาดเท่าทัน มีภาวะความเป็นผู้นำ ด้านการทำงาน ที่สามารถชี้นำตนเองในการพัฒนาการสร้างงานและอาชีพ และตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้อย่าง

มีสติและด้านศีลธรรม ที่ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าภายใต้โลกแห่งศตวรรษที่ 21 (สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2560)

จากรายงานสภาวะการณ์คุณภาพการศึกษาปี 2563-2564 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ที่สรุปว่าในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า การจัดการศึกษาด้วยคุณภาพทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทั้งระดับชาติ (O-NET) ระดับนานาชาติ (PISA) เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ต่ำมาก ระดับความสามารถของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับชาติต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำมาก รวมทั้งมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ เช่น “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” “รู้แต่ไม่ทำ” “นกแก้วนกขุนทอง” “เก่งแบบเป็ด” “เรียนเพื่อสอบ” “ไม่มีความใฝ่เรียน ใฝ่รู้” “ไม่สนใจเรียนรู้” ประเด็นเหล่านี้เมื่อวิเคราะห์เจาะลึกถึงสาเหตุของปัญหา พบว่า มีปัญหาจากการบริหารจัดการการเรียนรู้ อาทิ หลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิม หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันความต้องการของโลกและสังคม ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอน ล้าสมัย ครูขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สำหรับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะไว้ อาทิ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560) ที่ได้ให้มุมมองว่า ครูไทยในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องกลับมาดูการศึกษาโดยรวมของเราได้ปฏิรูปการศึกษาที่เน้นทักษะเพื่อนำไปสู่การมีผลิตภัณท์ใหม่ๆ ที่มีคุณภาพแล้วหรือยัง เพราะขณะที่โลกตอนนี้มีการพัฒนาด้วยไอเดียความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ๆ แต่เรายังคงเลือกที่จะเป็นผู้รับมากกว่าที่จะเป็นนักสร้างสรรค์เสียเอง ทำให้ประเทศไทยเราดกอยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้บริโภคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้นมันถึงเวลาแล้วที่จะต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของเด็กไทยเสียใหม่ ให้รู้จักการสร้างสรรค์ ร่วมกันวางแผน รู้จักแยกแยะ รู้จักประยุกต์ วิจัยค้นคว้า สร้างผลงานวางแผนและประมวผลเป็น ซึ่งสอดคล้องกับภาสกร เรืองรองและคณะ (2557) ที่กล่าวว่า ในขณะที่ความต้องการของประเทศต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลก ทุกประเทศ ทุกระบบ รวมถึงระบบการศึกษาเองก็ต้องปรับตัว เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็น ยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ มากและรวดเร็วขึ้น การเรียนรู้ของเด็กในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟนแค่เพียงปลายนิ้วสัมผัส สารพัดคำตอบก็แสดงขึ้นมาได้อย่างรวดเร็วทันใจ ดังนั้นครูในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับบทบาทของตัวเองให้ทันต่อสังคมโลกที่กลายเป็นสังคมความรู้ (knowledge society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ฉะนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพครูต้องมีความรู้ประสบการณ์ความชำนาญและทัศนคติที่ดีต่อการสอน ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป อีกทั้งต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และครูต้องรู้จักปรับเปลี่ยน

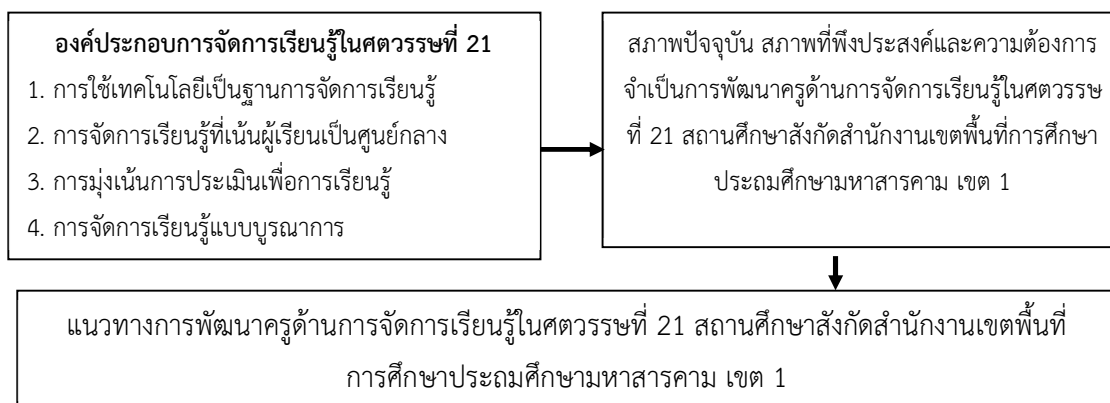
การสอนไม่มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องทฤษฎี แต่ต้องเปลี่ยนบริบทการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนรู้จักหาคำตอบและตั้งคำถามด้วยตนเอง และสิ่งที่อยากให้ครูได้เปลี่ยนแปลงจะต้องไม่เป็นครูเฉยอีกต่อไปนั่นคือ รู้จักปรับเปลี่ยนในเรื่องความรู้ว่าจะรู้อะไรใหม่ในวันนี้บ้างผ่านสื่อที่อยู่รอบตัวมากมาย คิดบวก มีเหตุผล คิดสร้างสรรค์ หัดจินตนาการ เช่น จินตนาการว่าลูกศิษย์โตไปจะเป็นอะไร เป็นต้น อีกทั้งต้องรู้จักความสามารถของตนเองว่ามีอะไรดีแต่อย่าอวดตัวและสะสมเผื่อแผ่ไปยังลูกศิษย์ ทั้งนี้เด็กทุกคนเกิดมามีทุนติดตัวที่ไม่เท่ากัน ทั้งการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่เขาเกิด ครูจึงมีหน้าที่เสริมเติมเต็ม ให้เด็กเขามีกำไรในชีวิต โดยเฉพาะทักษะการใช้ชีวิตที่ต้องมีมากขึ้น (สุมน อมรวิวัฒน์, 2560)

จากที่มาความสำคัญและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 เพื่อที่จะได้แนวทางการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 อย่างแท้จริง รวมทั้งและส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาเป็นผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ระยะ มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร จำนวน 1,316 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 196 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1,120 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

2. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน กำหนดโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 170 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหารฯ	ครู	รวม	ผู้บริหารฯ	ครู	รวม
เมืองมหาสารคาม	63	351	414	41	55	96
กันทรวิชัย	48	231	279	31	41	72
บรบือ	65	342	407	42	57	99
แกดำ	20	196	216	13	17	30
รวม	196	1,120	1,316	127	170	297

เนื้อหาการวิจัย

องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) การใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ และ 4) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง และอำเภอที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้

2. นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามไปจัดกระทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กำหนดใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ซึ่งเป็นดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่างและเป็นสูตรที่สุวิมล ว่องวานิช (2558) ได้ปรับสูตรการคำนวณมาจาก PNI โดยการหาค่าผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำมาจัดลำดับ โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับสภาพปัจจุบัน แล้วจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่า PNI Modified โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ

I = Importance หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่พึงประสงค์

D = Degree of Success หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพปัจจุบัน

ตัวเลขดัชนีความต้องการสูง แสดงว่ามีความจำเป็นในการพัฒนามาก

จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ตามค่า Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) จากมากไปหาน้อย เพื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อนำไปศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

1. สถานศึกษาดูงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ด้านการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) โรงเรียนบ้านโคกท่างาม ต.ห้วยแอ่ง อ.เมือง จ.มหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 2) โรงเรียนบ้านตัวสันตสุข ต.เขวา อ.เมือง จ.มหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 3) โรงเรียนบ้านหนองต้น ต.เขวา อ.เมือง จ.มหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และ 3) ศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน

เนื้อหาการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในการวิจัยระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงสถานศึกษาที่ศึกษาดูงาน 3 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ในการวิจัยระยะที่ 1 โดยนำข้อที่มีผลความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละองค์ประกอบมากำหนดเป็นประเด็นศึกษาแนวทาง จากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3. ดำเนินการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปผล ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ		
การใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้	4.41	.47	มาก	4.77	.37	มากที่สุด	.08	4
การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้	3.38	.47	ปานกลาง	4.81	.35	มากที่สุด	.42	1
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	3.44	.48	ปานกลาง	4.82	.33	มากที่สุด	.40	2
การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	3.53	.39	มาก	4.83	.29	มากที่สุด	.37	3
เฉลี่ยรวม	3.70	.45	มาก	4.81	.24	มากที่สุด	.30	-

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน สรุปดังนี้

สภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$; S.D. = .45) เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$; S.D. = .24) เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ และด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = .30$ ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การประเมินความถนัด ผลการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน และ 2) การประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 2 แนวทาง ดังนี้ 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา และ 2) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประกอบด้วย 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสาระความรู้ และ 2) การบูรณาการความรู้สู่ชีวิตจริง

2.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน และ 2) ทักษะการออกแบบและพัฒนาผลงานโดยใช้เทคโนโลยี

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

สภาพปัจจุบันสรุปผลด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้สูงสุด อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เห็นความสำคัญการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21ST Century Skills) ซึ่งถือเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางโลกแห่งเทคโนโลยี อีกทั้งในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้าและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น และการเรียนรู้ของเด็กในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวก็สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่กำหนดว่าครูเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และทักษะในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) ที่ได้อธิบายถึงคุณลักษณะพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ว่าจะต้องมีทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & ICT Literacy) โดยครูต้องมีการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อวิจัยจัดระบบประเมินและสื่อสารสารสนเทศ มีการใช้เครื่องมือสื่อสารเชื่อมโยงเครือข่ายอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อเข้าถึง จัดการ ผสมผสาน ประเมินและสร้างสารสนเทศเพื่อทำหน้าที่ในเศรษฐกิจฐานความรู้ และปฏิบัติตามคุณธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสารสนเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน แนวคิดของบัณฑิต เอื้ออาภรณ์ (2557) ที่กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนในยุคปัจจุบันนี้ ต้องปรับตัวให้ทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยี พร้อมกับปรับรูปแบบการสอนให้ทันลูกศิษย์ยุคใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วโดยไม่ต้องสอน เด็กรุ่นใหม่จะเรียนรู้การใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย เนื่องจากเขาเกิดมาพร้อมกับสิ่งเหล่านี้อยู่แล้ว และฟาฏินา วงศ์เลขา (2558) ที่กล่าวสรุปว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดการศึกษานั้นจะทำให้ผู้เรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่กว้างใหญ่ไพศาลมีความรู้มากมายหลากหลายให้ศึกษาเรียนรู้ สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างง่ายดาย แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกต้องก็ต้องอาศัยผู้สอนที่เข้าใจและมีความรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีด้วยเช่นกัน

สภาพที่พึงประสงค์สรุปผลด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กและมีข้อจำกัดที่เหมือนกัน คือ การขาดแคลนครูที่ไม่เพียงพอ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งนอกจากจะเป็นการผสมผสานศาสตร์วิชาต่าง ๆ มารวมแล้ว ยังถือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการบูรณาการความรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงหรือการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียนด้วยเช่นกัน ดังที่ยืน ภู่วรรณ (2557) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบบูรณาการ สหวิทยาการ เชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการแปลงสู่รูปธรรม งานสหวิทยาการเป็นงานที่ช่วยผู้เรียนให้มีทักษะที่ต้องการในยุคใหม่ (21st century skills) ซึ่งสอดคล้องกับสิริพัชร เจริญวโรจน์ (2559) ที่สรุปการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาสู่โลกอนาคตในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมากด้วยในปัจจุบัน ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้มาก

เท่าที่ตนอยากจะรู้ การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจำเป็นต้องใช้ความรู้พื้นฐานจากหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ตั้งแต่ผู้เรียนตื่นนอนตอนเช้าปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนไปจนถึงเวลาเข้านอน กิจกรรมที่ทำเหล่านี้ผู้เรียนจะต้องใช้ความรู้และความคิดในหลากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างมากมาย และทุกเรื่องเกี่ยวข้องกับศาสตร์แต่ละสาขา ซึ่งจะผสมกลมกลืนกันจนแยกไม่ออก และกิจกรรมนั้นอาจแตกต่างกันตามเหตุและปัจจัยของผู้เรียนซึ่งในความเป็นจริงแต่ละวันผู้เรียนไม่สามารถกำหนดการนำความรู้หรือประสบการณ์ของตนเองไปใช้ได้ ผู้เรียนไม่สามารถเลือกได้ว่าวันนี้ทั้งวันจะใช้ความรู้จากคณิตศาสตร์เพียงอย่างเดียว หรือผู้เรียนไม่สามารถผูกติดความรู้ไว้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งอาจเป็นตัวช่วย หรือเป็นตัวสนับสนุนของอีกกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่ง และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กันนั้น ผู้เรียนก็จะสามารถนำความรู้มาใช้ได้ให้เกิดคุณค่าต่อตนเองได้ แต่หากไม่สอนบูรณาการให้รู้จักเชื่อมโยงเนื้อหาผู้เรียนก็จะไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ความรู้ที่เรียนไปคงมีค่าเพียงแค่ใช้สอบและเมื่อสอบเสร็จความรู้ก็จะเลือนหายไป ดังนั้นการบูรณาการจึงมีความสำคัญมากสำหรับผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนในวัยเด็กเล็กและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคศตวรรษที่ 21

ความต้องการจำเป็นสรุปด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ตระหนักและให้ความสำคัญของการประเมิน ซึ่งการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันหรือในศตวรรษที่ 21 จะเป็นการประเมินที่ไม่ได้นำผลการประเมินมาตัดสินสอบได้ สอบตก หรือเลื่อนชั้นแต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ครูก็รู้ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนสำหรับเอามาใช้ปรับการจัดการเรียนการสอน และตัวนักเรียนเองก็รู้ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) ที่กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินว่า ระบบการประเมินผลเดิมดังเช่นในปัจจุบันทำให้เกิดการมุ่งเน้นที่ผลคะแนนมากเกินไป เน้นท่องจำ และไม่ได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงต้องซ่อมแซมแก้ไขระบบการประเมินโดยมุ่งเน้น

- 1) การประเมินพัฒนาการ ที่จะต้องประเมินอย่างสร้างสรรค์ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และไม่ก่อให้เกิดภาระในการดำเนินการแก่ครูหรือโรงเรียนจนมากเกินไป ช่วยสร้างให้นักเรียนมีทักษะ “เรียนรู้ที่จะเรียน” (Learning to Learn)
- 2) การประเมินประสิทธิผลของครูโดยใช้ผลการเรียนรู้ของนักเรียน มีการส่งเสริมการออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ส่งเสริมยุทธศาสตร์ในการเรียนของผู้เรียนที่ถูกต้อง และมีการจัดการที่ดีกับปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน และ
- 3) ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูล ผลการเรียนรู้แก่ผู้ปกครอง โดยมีการเปรียบเทียบกับมาตรฐานในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับพื้นที่หรือระดับชาติและส่งเสริมบรรยากาศแห่งการแข่งขันระหว่างโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และพิมพ์พันธ์์ เดชะคุปต์ และเพียวร์ ยินดีสุข (2558) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผล

ต้องเป็นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงลักษณะที่สำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
เป็นดังนี้ 1) เป็นการประเมินที่มีการปฏิบัติไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติจริง 2)
เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ 3) เน้นการประเมินตนเองของ
ผู้เรียน และ 4) เน้นการประเมินผลงานหรือชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น กล่าวโดยสรุปจากผลการศึกษาความ
ต้องการจำเป็นการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและควรมีการพัฒนาครูใน
ด้านนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่มีคุณภาพ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 6 แนวทาง ดังนี้ 1) การประเมิน
ความถนัด ผลการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน 2) การประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3) ทักษะการคิด
วิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหา 4) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
สาระความรู้ 6) การบูรณาการความรู้สู่ชีวิตจริง 7) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน และ 8) ทักษะ
การออกแบบและพัฒนาผลงานโดยใช้เทคโนโลยี ซึ่งแนวทางดังกล่าวถือว่าเป็นรูปแบบวิธีการเรียนการสอน
การศึกษายุคใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ซึ่งระบบการศึกษายุคใหม่เน้น
ความสำคัญที่ตัวผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของโพซุร์ย สีนลาร์ตัน (2560) ที่สรุปว่าการเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถาน
การณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงที่สุด ทั้งนี้ครูที่
ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง ครูจึงควร
สร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคืบข้องใจบ้างผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ
และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการ
พัฒนาของตัวเองด้วย และการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้กระบวนการคิด สร้าง
ความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดเพื่อทำความเข้าใจสิ่ง
ต่าง ๆ (ทิศนา ขัมมณี, 2555) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูและผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยน
กระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน เรียนให้มีความหมายเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริง ซึ่งครูเป็นกลไกสำคัญใน
การออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับความ
การเปลี่ยนแปลงและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน (Kyriacou, 2007) ซึ่งสอดคล้องกับ Kay (2018) ที่
กล่าวสรุปไว้ว่า ปัจจุบันโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่
ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้และนวัตกรรม การศึกษาที่ยอมรับกันว่าเป็นการสร้างความรู้ความสามารถและ
พัฒนาศักยภาพของคน ได้แก่ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การให้โอกาสแก่ผู้เรียนทุกคนได้
มีโอกาสรับรู้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำ
ได้ โดยปราศจากข้อจำกัด ทั้งระดับสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้และอื่น ๆ อีกทั้งยังหวังว่าผู้เรียน
สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เปิดโอกาสให้
ผู้เรียนได้ใช้ความคิดทั้งในการแก้ปัญหา วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ในทุกระดับ และพิมพ์นธ์ เดชะคุปต์

(2555) ที่ได้กล่าวสรุปไว้ว่า บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้นั้นก็คือ "ครู" เพราะครูเป็นผู้ที่รับหน้าที่หลักในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ปลุกฝังทั้งวิชาความรู้และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุด ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียน คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มีความเป็นมืออาชีพ มีความสามารถและศักยภาพสูง มีความสามารถในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา และศศิธร เวียงวะลัย (2556) ที่สรุปผลว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับผู้สอนที่ต้องให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนให้มากขึ้นด้วยการให้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ คิดตัดสินใจและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ใจในแต่ละครั้งที่เข้าสอนมาเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน จัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ เต็มความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ แยกแยะ ประเด็นเรื่องที่สำคัญคิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ ศึกษาและค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จนเกิดการเรียนรู้และการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ที่สรุปแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ของไทยเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ การทำให้เด็กเยาวชน พลเมืองสนใจการอ่าน การค้นคว้าเรียนรู้ และรู้จักวิธีการค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาด้วยตนเองได้เพิ่มขึ้น รู้จักคัดเลือก ประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจที่เราสามารถอธิบาย ถ่ายโอนใช้งานได้ เป้าหมายของการเรียนรู้ นอกจากเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในโลกสมัยใหม่แล้ว ผู้เรียนควรได้เรียนรู้จักวิธีวิเคราะห์ว่าอะไรคือปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมสร้างสังคมให้ดีขึ้นด้วย

ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ได้ออกประกอบสำคัญในการนำไปพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) การใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ และ 4) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งถือได้ว่าเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษา และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ 1) การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และ 4) การใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเป็นแนวทางให้หน่วยงานต

สังกัด หรือหน่วยงานอื่น และสถานศึกษา นำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพโดยตรงต่อผู้เรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่สรุปว่า การมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นการพัฒนาสูงสุด หน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาครู รวมทั้งสร้างความแรงบันดาลใจ กระตุ้นหรือส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูด้านการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ด้านการมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ทิตนา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระ รุญเจริญและวาสนา ศรีไพโรจน์. (2554). **กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

บัณฑิต เอื้ออาภรณ์. (2557). **ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้ : การศึกษาระบบ 4.0 (New Frontier of Learning : Education 4.0)**. กรุงเทพฯ : ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2555). **สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้แนวในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2560). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พลาภินา วงศ์เลขา. (2558). **การจัดการเรียนการสอนในโลกยุคดิจิทัล**. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2565 จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=43633&Key=hotnew>.

ภาสกร เรืองรองและคณะ. (2557). **เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21**. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 5(5), 195-205.

ยีน ภู่วรรณ. (2557). **บทบาทของครูในยุคดิจิทัล**. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.facebook.com/people/ยีน-ภู่วรรณ/1162233576>.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). **การจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2559). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา = Development of school curriculum**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2560). **ครุศึกษากับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังมา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พัชรินทร์ พี.พี.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2560). **แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2565 จาก http://www.Sesarea23.go.th/web/news_file/p33993121042.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2558). **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.
- _____. (2565). **รายงานสภาวะการณ์คุณภาพการศึกษาปี 2563-2564**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- Kay, K. (2018). **21st century skills: Why they matter, what they are, and how we get there**. In Bellanca, J., & Brandt, R. (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), p. 607-610.
- Kyriacou, Chris. (2007). **Essential Teaching Skills**. United Kingdom: Nelson.
- Martin, J. (2010). **The meaning of the 21st century**. Bangkok, Inc.